

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻԱ

Տարեկան 12 ծր.

Վեցամսեայ 6 ծր.

ԱՐՏԱՍՈՒՄ

Երկու քիւր մէկ ծրարով

Տարեկան . . . 12 ծր.

Վեցամսեայ . . . 7 ծր.

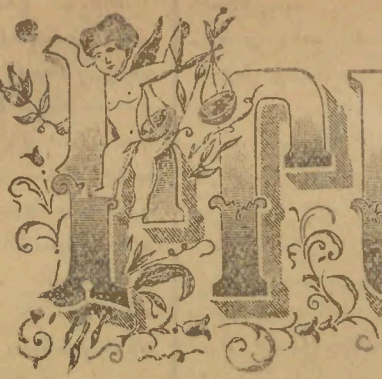
ԱՍԵՐԻԱ

Տարեկան 2.60 Տօրար

Վեցամսեայ 1.50 »

ԿԱՆԻՒԿ

Ծանոցման ստոր
20 սանթիմ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄՆՆ ԶԱՐԻՔԵԱՐԹԻ ԵՒ ՀԱՐԱՐ

ՀԱՍՑԷ

Rédaction du journal

«Le Vostok»

VARNA (Bulgaria)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

«Востокъ»

ВАРНА

Դրոշմաւոր կտ լին
տրոշիր

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մեզ հետ արտասահմանեան ամբողջ հայ մամուլը նոյնպէս ամէն խորհող հայ համակարծիք են հայ գաղթականութեան Առաջնորդ. կազմակերպութիւն ստանալու մասին: Ամէն տեղի աշխարհի այն ամէն կողմերը ուր հոծ հայ գաղթականութիւն մը կայ, տիրող կառավարութեանց կողմէ միայն մեր կրօնական ինքնուրոյն հանգամանքով իբրեւ համայնք մը ճանչցուած ենք, և ցորչալի զուրկ ենք ազգային-քաղաքական անկախութենէ, մեր այդ կրօնական հանգամանքն է որ կարող պիտի ըլլայ ներկային ու ապագային մէջ ալ զմեզ իբր զատ համայնք ճանչցնել օտարութեան մէջ:

Օտար երկիրներու ու ժողովուրդներու մէջ մեր այդ հանգամանքը զօրեղապէս պաշտպանելու և այդ շնորհիւ մեր ազգային գոյութիւնը ցուրտմանէ կամ տարրալուծումներէ պահպանելու համար հարկ անհրաժեշտ է զայն գրական հոգի վրայ դնել և անոր պաշտօնական կազմ մը տալ: Օտար պետութեան մը քանի մը գլխավորը կամ երկրորդական քաղաքներուն մէջ մէկ մէկ մատուռներ ունենալը բաւական չէ հոն ապրող հայութեան գոյութիւնը ապահովելու: Եթէ այդ բաւական ըլլար, ինչո՞ւ տանի, Հունգարիոյ և ուրիշ մէկ քանի երկիրներու մէջ մինչև ցայսօր գոյութիւն ունեցող կանգուն կամ կիսակործան հայկական տաճարները իրենց շուրջ պահած կըլլային այն բիւրաւոր հայերը զորոնք դարեր առաջ մայր հայրենիքէն գաղթելով եկած այդ կողմերը հաստատուած էին, բայց անոնց մէջ գրեթէ ոչ ոք չէ մնացեր:

Հետեւաբար օտար երկիրներու մէջ հայ գաղթականութեանց գոյութիւնը ապահովելու կամ ազգային տեսակետով զանոնք կորուստէ փրկելու համար լոկ

քորէ ու փայտէ շինուած եկեղեցին բաւական չէ: այլ մեզ բնորոշող կրօնական հանգամանքին գրականագէտ որոշ կազմակերպութիւն տալ մը հարկաւոր է:

Այդ կազմակերպութիւնը Առաջնորդական Վիճակներու հաստատումն է իւրաքանչիւր կամ միացեալ գաղթականութեան համար:

Առաջնորդութեանց հաստատումը կարող պիտի ըլլայ ընել ևս զործագրել այն ինչ որ ցարդ անկախելի եղած կամ կիսկատար մնացած է օգտակարութիւնը ճանչցուելով հանդերձ: Երբ թաղային գործերու անկանոնութիւնները վարժաբաններու անգոհացուցիչ վիճակը, ընտանեկան և անհատական խնդիրներու երեսի վրայ մնալով ստեղծ գաղթականացի կերպարաններ ստանալը, բարեգործական, հայրենասիրական և կրթասիրական ընկերութիւններու վերահսկողութենէ զուրկ մնալով իրենց նպատակին գոհացուցիչ կերպով չը ծառայելը, վերջապէս դեռ կարգ մը ողբալիութիւններ հետեւանք են Առաջնորդական կազմակերպութեան չգոյութեանը:

Այս ճշմարտութիւնը լաւ ըմբռնած ըլլալով Պուլկարահայութեան մէկ ստուար մեծամասնութիւնը և ի մասնաւորի վառնայի հայութիւնը, սա ասկէ երկու ամիս առաջ գործնական քայլեր առաւ իր թաղ-Խորհրդոյ հետ, ուրիշ քաղաքներու ևս հաւանութիւնը անգամ մըն ալ ստանալու համար: Պաշտօնապէս կատարուած գիմուսին Սօֆիայի Թաղականութիւնը իր համակրութիւնը յայտնեց: սակայն ցաւալի է թէ Ռուսչուքի և Ֆիլիպպի թաղ-Խորհուրդները ցարդ լուռ կը մնան և չեն բարեհաճած իրենց ստացած պաշտօնական նախաձեռնութիւնը և է պատասխան մը տալու տարրական պարտականութիւնը կատարել:

Որչափ ալ կարեւոր ըլլար հարցը, անոր վրայ երկու ամիս խոր

հիշատ է անշուշտ մանաւանդ թէ այդ երկու թաղականութիւնները կրօնական ծոցովուրդը արդէն, երկու տարի առաջէն, իր կամքը ու բաղձանքը յայտնած և առաջնորդի մը տարեկան ծախքին համար իր բաժինը վճարել յանձն առած է: Եթէ անմեկնելի կը մնայ այսչափ լրբութիւն մը, եթէ երբէք թաղական ազաներու կողմէ չկամուցիւն չկայ գործին մէջ: Բայց այդ ենթադրեալ չկամութիւնը որչափ ալ բուռն ըլլայ չէ կարող գործին բոլորովին արգելք ըլլալ այլ շատ շատ անոր երկարաձգումին պատճառ կրնայ դառնալ:

Եթէ հաւատքն է թէ Պուլկարիոյ հայ գաղութը իր Առաջնորդութիւնը պիտի ունենայ, և այդ օրէն իր գոյութիւնը ապահովուած պիտի ըլլայ:

ԲՈՒՂԱՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Մ Ե Շ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲԱՆ

«Ենթի եկուր, սորիկցնիւ կեանքի բոլոր օտարականներէ փրկուելու վարդապետութիւնը»

Բուդղան

ՓՈՒՆԵՐԱՐԱՐ

«Միայն ու իս ամենայն վարդապետութիւն հոր իմոյ, և ես հաւանութիւնը գտնից գտնից»

Անեսարան

[Շար. նախորդ թիւէն]

Մարդն է որ ինքզինքը կը շինէ: մարդ ինչպէս որ շինէ ինքզինքը այնպէս կը լինի, ասիկայ խիստ պարզ հայեցողութիւն մ'է անշուշտ: Բոլորովին դժար չէ հասկնալ բողոքականութեան հիմունքը իւր վարդապետութեան մէջ: Հոգեւոր յատկացեալ բարեշնորհ պարզ հայեցողութիւնն է, սա տարբերութեամբ որ այդ հայեցողութեան վերջի կայաններուն մէջ ասիկայ խղճամիտ բա-

ժնջութեան մը խորհրդատուն և-

ղած է քան անբարեխիղճ մէկը: Ասոր հետեւութիւնն ալ պարզ է, «սոյզ է թէ», կըսէ բողոքականութիւնը ամէն մարդ ինքնիրեն ճարտարապետն է, իւր ընտրութեանը համեմատ կարող է շինել ինքզինքն: Արդ ինչ որ ամէն մարդ կը բաղձայ երջանկութիւնն է, ուրիշն ինքիրմէն կարող ախպէս, ինչպէս որ կուգէ իւր ներքին ուժովն ինքզինքն երջանկացնել, միայն թէ կենդանի մնայ: Օն, ինքսովն նկատողութեան առնելով, ինչ է երջանկութիւնը, որուն կարող ենք հասնիլ, ինչ է թշուառութիւնը որմէ կրնանք հեռանալ:

Շատ մը կրօններ և իմաստասիրութիւններ այս աշխարհը նկատած են մի հասարակ տեղ, բայց փոխ չէ իրենց արդի կատարած չէնքին էրման վրայ է որ կըսեն, թէ այս մի գէշ աշխարհ է:

Իրաւի Մանթապականութիւնը և Հրէութիւնը կը նկատեն աշխարհը զլիւսուր զայր մը, արժանի լաւութեամբ անցնելու՝ զուարճանալու պայմանաւ, բայց ուրիշ շատ մը հաւատներ բոլորովին տարբեր կըմբռնեն: Արդարեւ շատ կրօններու և իմաստասիրութիւններու ըմբռնումը սա եղած է թէ, ուրիշ տեղ մը ապաստանելու են այս աշխարհի չարութիւններէն և գոհալիցութիւններէն, բայց անոնց աշխարհը տաղտուկալի վայր մի եղած է իւր շարութիւններով, յուսախաբութեամբ, կոխով, մրցումով, անիրաւութեան, անարդարութեան և պէս պէս գէշութեան: Աշխարհը չարացած է, և մարդը անոր մէջ թշուառացած է:

Չեմ գիտեր, թէ ուր է տեսութիւն պարզօրէն ստացարկուած լինի ինչու այսպէս եղածն անցատեղիւ համար: Իբր փաստ ընդունուած է թէ մարդը ապերջանիկ է: Կարծեմ աշխարհի վրայ զրտնուած շատ մը հաւատքներ ալ ընդունած են: Արդարեւ այդ է հաւատքը որ եղած է, մէկը կը խորհի հաւատքներուն պատճառին վրայ: Կրօններու կարիք չի պիտի լինէր անշուշտ, եթէ աշխարհը երջանիկ եղած լինէր: Թաղաղ ծովու մէջ, ուր տեղ կարիք տեսնուած է նաւահանգստի: Բողոքականութեան ընդունումը փաստ մի է, ընդունումը ինչպէս ըսի առանց քաղաքականութեան, բայց բողոքականութեան թոյլ տուած չէ այդպէսով գոհանալ, խորհած է թէ, այս զատական փաստին ուղիղ բացատրութեան մէջն է այն ուր կը հանգչի ճշմարտութիւնն ամբողջովին: Կենսաբան կը տառապի թշուառութիւն

Կուրը կկատարվի Ե ցերեկայ 2
ժամին, թշնամին ունիլը մոտաւորա-
պէս 200-250 հրացանաւոր : Հայ
կաթրճնիւրը կուելով առաջ են դը-
նոււմ : Եւ մինչ քիչէր թշնոււմ, որ
ղապակի մէջ առնէին թշնամոււն,
լուր է հասնում, որ գաւառապե-
տը կօզակնելով Աշտարակից դէպքի
տեղն է գալիս : Խմրապետներն ու
րոշում են լաւ դիրքեր ընենլուց
յետոյ՝ կաթը դադարեցնել, գաւառա-
պետի եւ կօզակների շարժումներին
հետեւելու համար : շուտով լուր է
գալիս, որ գաւառապետը տեղեկու-
թիւն հոճնի այդ կուրի մասին եւ
թէ նա քնացիւ է էջմիածին : Վեր-
ջին հանգումնքը սերտ է ապլիւ
շարերին եւ նրանք ուժով մղալ են

Վարձակալները երկար ժամանակ զբոսնում էին զործարարները կը շարունակեին թողնել թատարական կառավարման արդիւնքը ըլլալ փորձեցին գործաւորները եւ խաղաղ մը սպաննեցին : Ասոր վրայ գործը կրակ ըրաւ ու ցուցարարները ցրուեց, որոնք 30 մեռաւ եւ 22 վիրաւոր ձգեցին :

Վ Ա Ր Դ Օ Յ Ի

ՄԵՐԿԱՅՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

Ա Ռ Թ Ի Ի (*)

Շարժում Դաշնակցական շարքերու մէջ մի պատմական դեր կը կատարէ այժմ :

Վարդո՞ Դաշնակցութեան այս վաղեմի Գործընդերքը, ներքին երկար մաքառումներէ յետոյ համարձակութիւնը, քաջութիւնը, անվերելութիւնը ու կորովը կ'ունենայ պատուելի, բզկտելի ու նետելի փարագործորի ետեւ շահախնդիր եսամոլներու խուճապ մը կզկտած : Եր գոյութիւնը քարշ կուտար ցարդ եւ որ դեռ կաշխատի, կընթանայ ու կորգորի շարունակել նոյն ուղին աւելի վատթար միջոցներով :

Նա՞ Վարդո, Դաշնակցութիւնը ներսէն, իր մէջը մաքրելու ճիգերէն ու ջանքերէն յուսահատ՝ ա՛յլ ոճիւր համարելով լուսթիւնը, կազմակերպութեան անբարոյականացուցիչ սիւսթէմի հերոսներու օձիքէն ու ականջէն բռնած՝ մուկէն գէպի լոյս հանելով դիմակաւոր ըրած զանոնք : Կը քաշէ կը զննէ ժողովուրդին առջեւ ու ցուցադրելով իրենց խնկական գէժքով կը յանձնէ հանրային խղճմանքի դատաստանին :

Ինչո՞ւ անկարելի մաքրագործումը կազմակերպութեան մը ոչ հիմնուած, չափուած ու ձեւուած ապակեգործանացման գործութեան վրայ, ինչ չէ կարելի զրոյթներն ունենալ կամայականութիւնը ու բռնապետական ոչ մի նկրտում :

Ամեն անոնք որ այս Երանելի երազանքը ու միամիտ հաւատքը ունեցած են ցարդ եւ որոնց մէջ

(*) Դիւ. Խմբ. — Այս յօդուածը պարունակութեան մասին մեր կարծիքը քիչ մը տարբեր է :

հասկացողութեան ու ըմբռնումի կարողութիւնը չէ թմրած ու մեռած եւ կամ մէկ խօսքով, կոյր եւ անգետ ամբողջ յատուկ խօշ ու յիմար մոլեռանդութեամբ չեն խօնարար Դաշնակցութեան քրոջհանուր ժողովներու ու բնութեան մասին եղած զղբեցուցիչ մեղակցութիւնը (*) — որոնք անմիաբան, անմիջական ու անհրաժեշտ փաստերով այ օժտելու կանխամտահոգութիւն ունենալ չէ մոռցուած — որիկէ ի յայտ կուգայ մի բացարձակ խայտառակ զրուիւն ու բարոյական փայլաբոյս չէ կազմաւորւածութեան, վշտի ու ցաւի անհուն մորմոքը ու զայրոյթի բորբոքը պիտի զգան իրենց ներսիցին :

Մարդիկ որ թերեւս ընդունակ եղած ըլլան ուրիշ ամեն ինչի, բայց ոչ անձնագործութեան, մարդիկ որ կազմակերպութեան դրամները արտասահմանի մէջ գանձելու իսկ համար ձակութիւնը չեն կրցած ունենալ, ասոնք Դաշնակցութիւնը վարելու զիջքին տրեւցած՝ մինչ ա՛պքն երկրի մէջ անձնութեան Գործընդերքը քիչ մը հարկեր ֆր. Ի ախր քաշել կուտան, իրենք հոս արտասահմանի մէջ երկու հարկեր հազարներ կը մտնեն հանգրտա ու ապահով ապրելու, թերթերու մէջէն ու բեմերէն քաղէ քաղէ ման գալով, պոռալ կանչելու : « Դաշնակցութիւնը միակ Գործող կազմակերպութիւնը, երկրի ժողովուրդը կը շինէ. » « Ստաուտ ապստամբութեան դրօշը պարզած թըրքական բռնապետութեան մահացու հարուածը պիտի սոյս շուտով : Ու չի վերջը առանց սո՛ւնալու Ստանոյ մոլորաշուրթն հանգէպ քացաւնել « յաղթանակը տարինք » :

Այս վարենց արդիւնքն մինչ շատ չընք « Հայրենիք » ի մէջ քիմարխանի քանտար մը յատուկ տրամաբանութեամբ ելաւ Ստանոյ անցնալ տարւան շարժումները Մակեդոնական 1903 ի ընդհանուր ապստամբութեան ու նոյն իսկ ռուսո-ճարտական պատերազմին հետ բաղդատելով՝ Ստանոյ քիֆ քիֆ կոխները

(*) Այս առթիւ « Շարժում »-ի մէջ հրատարակուած Պիւրօի, Բրիտտափորի եւ Դաշնակցական ընկերներու նամակներն ու գրութիւնները մեղադրուածներուն ամէնաշեղծ մասը կը կազմեն եւ որի ամբողջութիւնը վաւերականութեան զորոյթը կուտան :

ու անոր յաջորդող մեղադրութեան թափուր մակեդոնական ընդդիմութիւնը երկարատեւ ու մեծ պայքարէն ու նոյն իսկ — ուշադրութիւն — տրեղեկական հիացման արժանացած ճարտարական փոփոխող յաղթութիւններէն զերազանց հոգակեց :

Երկուքէն մէկը, կամ այդ թերթի խմբագրութեան մէջ դատողութիւնը տեղը մարդ չէ մնացած եւ կամ անոր խմբագիրները իրենց հետեւող ընթերցողները անբան անասուններու տեղ կը դնեն : Այս երկուքէն որն է ճիշդը. — թող իրենք որոշեն :

Հիմա անոնք խաղաղութեան ու կեդրեքի հերոսները, Վարդոյի մերկացումներուն իբր անտեղեակ ու անվրդով հրապարակաւ կը յայտարարեն թէ Դաշնակցութիւնը պիտի շարունակէ ընթանալ այն ճամբէն ուրիշ քալած է ցարդ, իսկ անդին վատերու վախկոտներու յատուկ ըստորնութեամբ իրողութեանց հանդէպ զրպարտութիւնը, փաստերու դէմ սուտերու յերիւրանքը իրենց գէշքը ըրած լոյսէ հետու, մութին մէջէն դաւել կը լարեն արդարութեան ու ճշմարտութեան ձայնը խեղդելու :

Պիտի յաջողի՞ն. չէ, չէ, ալ հիմա այնքան հեշտ չէ սեւացրէքեան սիւսթէմի գործադրութիւնը : Արթնցած հանրային խղճմանքը չպիտի թոյլատարէ վատ ու ստոր դաւերու զօհր ըլլալ այն, որ առնական կորովը կուտենայ հայութեան է՛ն նուիրական զգացումները շահագործող տիպերը ժողովուրդի դատի ու դատաստանին յանձնելու :

Իսկ զու պ. Վարդո, ձեռնարկիդ նուիրականութեան կատարելագործութեամբ ու վերջնական յաղթանակիդ աներկայ, շարունակէ հնչեցնել բողոքի, արդարութեան ու ճշմարտութեան զու ձայնը :

ԿԵՆՇԱ

ՀՐԷԻՅ ՆՈՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՄԸ

Հրէից ծանօթ Սիօնիսթներու հոյակապ ընկերութեան ընդհանուր ժողովը անդի ունեցաւ Պալի մէջ : Խորհրդակցութեան ենթակիւն զըլխաւոր հարցն էր Ափրիկէի մէջ հը-

րէական գաղթականութիւն մը հաստատելու առաջարկը որ Անգլիոյ կողմէ եկած էր :

Յայտնի թէ Ռուսիոյ բոնութիւններուն եւ ուրիշ երկրներու հակահրէական շարժումներուն հետեւանօք հրեայ ժողովուրդը գէպի Անգլիա եւ Ամերիկա գաղթել ստիպուած է : Ամէն տարի աճող հրէական գաղթականութեան մեծագոյն մասը աղքատ եւ չքաւոր դասակարգին կը պատկանի : Այս խնդրերը թէեւ ճանապարհածախս համար հարուստ հրեաներէ եւ հրէական ընկերութիւններէ օգնութիւն կը գտնեն, բայց իրենց դացած տեղերը ապրուստի զօռարութիւններ կը կրեն եւ տիրող կառավարութեանց ուշադրութիւնը կը գրաւեն որպէսզի անօթութիւնէ ստիպուած գործութեան եւ խաղաղութեանց անձնատուր չըլլան ու այդ կերպով երկրին անդորրութիւնը ու ապահովութիւնը չը խանգարեն :

Օրէ օր աճող այդ հրեայ գաղթականներուն համար Անգլիոյ կառավարութիւնը անցեալ տարի առաջարկեց ընդարձակ երկիր մը տալ արեւելեան Ափրիկէի մէջ :

Անգլիոյ այս առաջարկութիւնը շատ հրեաներէ գնահատուեցաւ որոնք ապահովութիւն ստանալ կը կարծէին թէ Ափրիկէի մէջ նոր հրէաստան մը հաստատելով հրէական ինքնավարութիւն մը պիտի ունենան ընդ հովանաւորութեան եւ պաշտպանութեան Անգլիոյ : Ուրիշներ այդ տեսակ առաջարկ մը ընդունել մայր հայրենիքի ուրացում կը նկատէին ու կը մերժէին Անգլիոյ առաջարկը ընդունել : Սիօնիսթներու հոյակապ ընկերութեան նշանաւոր անդամներն ալ այդ խնդրոյ մասին իրարու հակակարծիք դատուեցան եւ հրապարակաւ վիճաբանութիւն բացին : Բայց այս անգամ Պալի մէջ գումարուած համաժողովը վերջնականապէս փակեց, այդ տաք խնդրը մերժելով ննգլիոյ առաջարկը : Սիօնիսթներու համաժողովը Պաղեստինէ եւ չըջակայ երկրներէ դուրս հրէական գաղթականութիւն հաստատելու սկզբունքին բոլորովին հակառակ գտնուեցաւ մեծամասնութեան ձայնով : Միայն հրեայ ընկերվարականներու խուճապը բողոքեց այս մերժումին դէմ, որովհետեւ ընկերվարութեան համար ապրուստի ապահո-

տալիս Ուշիին : Թշնամին չփոթուած է եւ սկսեւ փախչել, մանաւանդ քերդերը, որոնք թշնամու ձախ թեւն էին կաղմուծ :

Հայերը քանի մօտենում էին գիւղին, այնչափ խտտանում, մերձենում էին միմեանց : Երբ հասնում են գիւղ միւս կողմից անսպասելի կիրպով ներս է խուժում Կարօն՝ 40 զինուած կորիճներէ հետ : Սրանք նախօրօք երկու ժամ կուել էին, որպէսզի կարողանան բռնել Կարբին Ուշիից բաժանող լեռների գագաթները : Բայց յանկարծ մի աներեւոյթ ձեռքով ճանապարհը մաքրուած են գտնում ու ուղղակի գիծում Ուշի, նրանք տեղեկութիւն չունէին միւս կողմի կուել մասին, հէնց այդ հանգամանքը, որ երկու հայ խուճախները միմեանց մասին անզեկութիւն չունէին, առիթ տեց մի թիւրբամացութեան : Արտէնի հրամանատարութեան ասի եղած հայ զինուորները հետոյ չնկատելով մօտեցող կամաւորներին, նրանց թիւրքերի տեղ են ընդունում եւ մի քանի խմ-

բական հրացանաձգութիւն կատարում նրանց վրայ : Բարեբախտաբար թիւրիւսացութիւնը շուտով պարզում է եւ կամաւորներից ոչ մէկը չէ վրնասւում :

Ուշին այդ միջոցին շրջապատուած էր երեք կողմից : Ուշիից վեր, գէպի աջ, կայ մի նեղ սնցք. Լ. Սարգսի ճամբայ անունով, որի մասին հայ խուճաքը գաղափար չ'ուներ, ուստի եւ չէր կարողացել որոնել այդ ուղին : Ընդհանուր չփոթութեան մէջ թիւրքերը օգտւելով այն հանքամանքից, որ հայերը չգիտէին այդ ճանապարհի գոյութեան մասին, փախչում են այդ գոգով, թողնելով գիւղը հայերի ձեռքին : Հայերը հետեւելով ձախ ընդ ախանի սկզբունքին գիւղը կրակի մօտ չեցին :

Այդ միջոցին մի տան մէջ պատրուարուած էին եօթ զինուած թիւրքեր : Հայերը պահանջում են անձնատուր լինել, նրանք մերժում են : Ուստի հայ քաջերից մէկը կտուրը բարձրանալով նետում է մի ռումբ,

որին զոհ են գնում բոլորը :

Կուր վերջացաւ ժամը 8 ու կէսին, երեկոյան, երբ արդէն արեւը մայր էր մտնում : Հայերը գիւղին բոլորովին տիրանալուց յետոյ, քաշակցին իրենց տեղերը : Այնտեղ ըստուգեց, որ իրենցից ոչ ոք չէ սպանւած, միայն մի զինուոր անգլ-գուլութեամբ ինքն իրեն վիրաւորել էր : Կուր միջոցին Ուշիում միայն մի հայ գիւղացի էր սպանւել, թշնամին ունեցել է 150 սպանւած եւ 180 վիրաւոր, որոնց կէսը ծանր : (Այս տեղեկութիւնը քաղուած է Երեւանից եկած ռուս բժշկի պաշտօնական ցուցմունքից) :

Երջակայքի թիւրքերը սարսափած այս գաղթի, բոլոր գիւղերը թողել եւ համախուճել են երեք կէտերում մի մասը Սիւստում, երկրորդ մասը Բանաքեթի մօտ գտնուող դաշտում եւ այնտեղից կառավարութեան պաշտպանութիւնն են խնդրում, երրորդ մասը Վաղարշապատի մօտ :

Երբ հայ գիւղացիները լսում են Ուշիի կործանումը, առանց խմբապետներին հարցնելու՝ յարձակում

են թիւրք գիւղերի վրայ եւ մի մասը ոչնչացնում . . .

Երկրորդ օրը, յունիսի 5-ին, կողակները շրջապատում են մի խուճապանդէն հայ գիւղացիներին, նրանց վրայ հրացաններ են արձակում, սպանում 4-ին եւ ապա բոլորին բռնելով յայտարարում են, որ զրանք են Ուշին աւերողը մինչդեռ նրանց ձեռքին ոչ զէնք կար եւ ոչ կողողալու : Նրանք միայն դուրս եկած են եղել փնտռելու իրենց կորուած անասունները : Երրորդ օրը նոյն Ուշիի մօտ կողակները բռնում են մի քանի հայ գիւղացիներ, որ վարելիս են եղել իրենց հողերը, եւ լաւ ծնծելուց յետոյ տանում են քաղաք :

Կառավարչական զինուորների այդ անտեղի խտտութիւնը գէպի հայերը, ծանր ճնշում է թողել ամենուրեք : Հակառակ այդ հանգամանքի՝ հայ ժողովուրդը վճել է պաշտպանել, դարձեալ մի անգամ համոզուած, որ հաշտութեան վրայ յոյս դնելը ցընորք եւ միամտութիւն է :

(ԴՐՕՇԱԿ) [Շարունակելի]

վուրժենէն յետոյ հարկերը կարեւորութիւն չունի: Հրեայ ընկերակա-րակները Պաղեստինի եւ Արեւելեան Ափերէն մէջ չափ տարբերութիւն չեն տեսներ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐՔԻԱ

Սուլթանըն էօմրուէն սուի գասթ վագատարներն թահգի-գաթընտան անլաշըլտըլը իւզընէ Վերանկ. Յայթուկիա Սթանպուլ-տան պիւտրիտիկինէ պինաէն, էլեւէվմ Չուիցերիանըն Լիւցեր շէհրինին Վիթթօրիա օթէլին-տէ իգամէթ իտէն աթիտէքի էշլասս մէզըլու ճինայէթէ շէ-րիք իմիշէն:

Լինա վէ Սօֆիա Ռիբա, Սէլվիօ Ռիցի, Սամաւիլ վէ Ռիկինա Ֆա-յին վէ մատամ Ժօնիս: Ռի-կինա Ֆային միւտհիշ ֆայթօնը Վիէննատան սաթըն ալմըշ: Պուլարըն իսիմէրի վէ բասա-բօրթլարը սաթիթէ վէ քէնտիլէրի էն աւըլ Սլաւ վէ էրմէնի իմիշէն:

—Սուլթանա սուի գասթ մէ սէլէսինտէն սուլայը Սթանպուլ-տէրտէսթ օլընան 32 քիշիտէն եալընը իքիսի մաշնուն կէօ-րիւնիւպ, տիկէրէրին պիկիւնաշ-լըլը թահգիգաթտան անլաշըլ-մըշ տըր:

Վուգուլթտան նէրու էլիլէր-տէն մատաա հիշ պիւր քիմիէ Սէլամըլգուպ գապուլ օլընամաշ ըմըշ:

Գսիտիք (?) իսմինտէ պիւր էր-մէնինին իշէ մէտիւէլտար օլմասը սէպէպլէ թիւրքլէր էրմէնիլէրի մէսուլ առտ իտէրէր իմիշ:

Վերանգի. Յայթուկիա պէ-յանը իւզըն Ժօրէս պիւր չօք սըրլար մէյտանա վէրմիշ տիւր:

—Պուլկար էքսարքանէսինի թահարի իսիմիշ վէ պիւր չօք մէմուրլար տէրտէսթ օլընմըշ օօմասընտան սուլայը Պուլկար հիւքիւմէթի Պապը Ալիէ բօթ-թէսթ իթմիշտի: Պապը Ալիին վէրտիկի ճէվապը Պուլկարիա քէֆայէթսիզ առտ իտէրէք, եէ-նի պիւր նօթա իլէ չէտիտէն բօթթէսթիւնի թէէքիտ իթմիշ տիւր:

—Սթրումիցանըն պուլկար Մէթրօքիտի պիւր թագըմ իս-լամ ճանիլէրին թէէտիպինի իտ-տաա իթմիշ վէ էնէպի միւլ-քիէ աճէնթլէրի տալի Մէթ-րօքիտին թալէպինէ գուլվէթ վէրմիշ օլմալէ, Հիւմի բաշա մէզըլու ճանիլէրի տէրտէսթ իթմիշտի տիւր:

—Տէյի թէյէկրաֆըն Վիէննա մուսպիլի թէքրար Ռէշատ է-ֆէնտինին (Սուլթանըն պիւրտէ-րի) Չըրազան սէրալընտա մահ-

պուս պուլընտըլընը եազմըշ տըր: Պու մուսպիլի պէյանը իւզըն, Ռէշատ էֆէնտի էկէր տէր հալ սէրպէսթ պըրագըլ-մալ իսէ, Սուլթան Համիտին հարէքիւթընտան սուլայը տէվ-լէթլէրէ բօթթէսթ իտէնէք վէ միւլթէվէֆա Սուլթան Մուրատըն եազմըշ օլտըլը իսթրէլէրինին մէմուսարըն նէշը իթմիթէնէք իմիշ:

Փագաթ թանըն մուսպիլի Ռէշատ էֆէնտինին Չէնճիլի Գուլուտա քեաին քէնտի գօնա-վընտա իսաթա եաթտըլըն վէ Չըրազան սէրալը չիմտի թա-միւր իսիմէքտէ օլտըլընը եա-զուպ, Էօքարտաքի հալտաթի թէքիլպ իտէյօր:

ԳԱՐԱՏԱՂ

Գարտապ պէյլիկինին Ռէմի կաղէթալը Ռէշտին պիւր ֆէր-մանընը նէշը իթմի: Իշպու-ֆէրմանիլ Գարտապաա տալի եազընտա Մէմուի Միլի(բառը-ման) թէշքիլ օլընմաք, մաթ-պուլթա սէրպէսթիլ վէրի-լէնէք վէ պիւր հիւքիւմէթ պան-սը թէէսիս օլընմաք տըր:

ԿԻՐԻՏ

Կիրիտիլէրին ըսեանը տէվամ իտէյօր: Եվլէլէրի կիւն աւըլար Գասթէլլիկին կէօմրիկինի զապթ իթմիլէր, վէ իլիմանա եէթի-չէն իուս թօքտար վարօրլարըն-տան ժանտարլարըն գարայա չըգմասընա մանի օլտըլար: Աւը-լարըն պու հարէքէթի սէպէպլէ վարօրլար 120 թօք տարպէլէ-րի իլէ շէհրի եազտըլար: պու-նըն իւզըրինէ աւըլար պէյազ պանտէրա աշտըլար:

Ուզուն միւտտէթ թիւրք հիւ-քիւմէթինէ գարըն սէրպէսթի-լէթ իշիւն ճէնիլէչէն վէ գան տէօքէն Կիրիտ վաթանբէրլէր-լէրի չիմտի տէ խրիթիան վէ համի առտ օլընան տէվ-լէթլէրէ գարըն ճէնիլէչէն վէ գան տէօքիլէ մէմուր օլ-մուշար տըր: Տէօրտ համի տէվ-լէթլէր, պա խուսուս Ռուսիա սի-լահ գուլվէթի իլէ Կիրիտ ա-սըլտըլընը թէսքին իթմէք էֆ-քեարընտա տըրլար:

Պու խուսուստա Եունան հիւ-քիւմէթի տէվլէթլէրէ պիւր նօ-թա վէրուպ, Կիրիտին թէսքինի եալընը Եունան ժանտարմա-լար իլէ միւլթիւն օլապիլէնէկի-նի պիւրիմիշ տիւր:

ՐՈՒՍԻԱ

Բէթէրնօվ սէրալընտա Չարըն Ռէյասէթի ալթընտա ֆէվգէլա աէ սուրէթտէ թէնէմիւլ օլընան վիւքէլա վէ վիւզէրա մէմիւսին-

տէ Պուլիկինին իսլահաթ ճէտ-վէլի սուրէթի գաթիէտէ թէտ-գըգ օլընտը: Բօքիէտօնսչէվ վէ Լամտօրֆի կիպի էֆքեարը պա-թըլէ սահպի օլանլարըն մու-խալիֆէթի վէ ալօգաթըլըլարը սէմէրէսիզ գալուպ, էքսէրիյէ-թին Ռէյի վէ Չարըն թապիպի իլէ Մէմուի Միլի թէնէմիւլ սիվէ էհալինին ինթիսապ հազ-գը գապուլ վէ թաստիզ օլընտը: Իշպու. նիպաճմալէնին ֆէր-մանիլ օգոտուս 12տէ նէշը ու ի-լան իսիմէսի իշին Չար մու-ամէլէլէրի աճէլէ սուրէթտէ իճ-րա իթմիթէքտէ տիւր:

Բէթէրնօվիտան ալընան թէլէկրաֆլար սէրպէսթիլթ թարաֆատըլարըն ֆիթուլթը գալանմը օլտըլարըն պիւ-թիլիյօրլար:

—Ստեպանտա իտաքէի տաքէ-րիյէյէ գարըն լիսանէն բօթթէսթ իտէն պիւր քիշիլի վուրան ժան-տարմա 15 իւլպի պալիշի վէ-րիլմիշ տիւր: Շու գատտարըլա միւքեաֆաթ վէրիլմէսի պիւլթին էհալիլի բիւր զազէպ իթմիշ տիւր:

ՄՈՒՀԱՐԵՊԷ

Մէյտանը մուհարէպէտէն է-հէմիլթիլի հալտաթիլէր Էօգ տըր: Միւսալէհատէն էվվէլ Մանչուրիտաա պիւր պէօյիւք մուհարէպէ պէքէնիլիյօր իսէ-տէ շիմտի կիւնիւ վէ սահա-թը թային օլընամայօր: Վէ տիկէր թարաֆտան սուլհ միւ-լէքէրէսինին սէմէրէսինէ պէք-լէնիլիյօր:

—Բուս մուրախաթը ի՜. Վիթէ իլէ Բօրթմուտա կիթմիշ օլան Տէյիլի թէյէկրաֆըն մուսպիլի-նին ալտըլը ճիտտի մալիւմաթ իւզըն, Բուսիա նէ թազմինաթը հարպիլէ վէ նէ՜ թօքրազ վէր-մէք տալա իսթէմէշ իմիշ:

Գէզա Մ. Վիթէնին սոն միւլա-գաթլարընտա արզ իթմիկի էֆ-քեար սուլհ իւմիտէրի աղալթ-մըշ տըր: Թազմինաթ էօթէմէ-մէք, թօքրազ վէրմէմէք մու-հարէպէյի տէվամ իտէնէկիզ տէմէք տիւր: Շու հալտէ Ման-չուրիտաա 40-50000 քիշինին գանը պիւր տահա տէօքիւլմէք իզթիզա իտէնէք տիւր:

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻԷ

Պէուլին—Կէօրլազ չըմէնտը-ֆէր իսթթընտա իքի թըրէն պիւր պիւրինէ չարըլարազ լօ-գօթթիլթիլ վէ էօնտէքի վալօն-լար բարչալանմըշլար: Մաշի-նիսթլէրտէն վէ մէմուրլարտան մատաա 13 քիշի էօլմիւշ վէ 5 եարէլէնմիշ:

—Իզմիրաէ տէնիզ համամը սուլու օլտըլը հալտէ նակեհան եղըլուպ, 3 գատըն պօղըլմուշ վէ 2 տէ էօլիւմ հատտինտէ սու-տան չըգարըլմըշ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ

ԱՄԻՐԱՆԱՆԱՆԻ

Ի Վառնա

Գլխուորապէս ֆրանսերէն լեզուով Պարտուորիշ են նաեւ Հայերէնը եւ Պուլկարիլէնը, իսկ Գերմանիլէնը, Անգլիլիլէնը եւ պիւնտի փափաքող-ներուն մասնաւոր պայմանով: Գպրո-ցը կսկսի յառաջիկայ սեպտեմբերի մէկին: Ամիսը 8 ֆրանց մէկ աշա-կերաէն: Կան արդէն գիշերօթիկներ, եւ մի քանիք ալ կընդունուին: Այս մասին գրմիւլ երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը երկիւղեան ժամը 5-8 եւ կամ նամակով Ա. ԱՄԻՐԱՆԱՆԱՆԻ 4-5

ԸՆՏԻՐ ՔԱՅԱԿ

Չուս խաղողէ պատրաստուած բնա կան քաջախի նորահաստա միւր մը-թերանցը առիթ կընծայէ յարգոյ հա-տարկութեան որ ասկէ յետոյ զերծ մնայ խաղախեալ եւ ալիւսալլ զի-ղիւով պատրաստուած կեղծ քաջախ-ներու վնասներէն: Մեր քաջախին անտարատէթիւնը եւ ազգութիւնը ամէն երաշխիք կ'ընծայէ իր առողջու-թեան նախանձախնդիր յաճախորդին, որ՜ սնկամ մը փորձելով արդէն հաս-տատած պիտի ըլլայ գերազանցու-թիւնը:

Գուրդն մեծաքանակ յանձնարա-րութիւնք փութով կը գործադրուին ի հարկին նմոյշ ալ զրկելով:

Հասցէ՜

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳԱՍՍՊԵԱՆ Փողոց Գօլօնի թիւ 65 ՎԱՌԱ

ՐՕՄԱԹԻՉՄԻ ԴԵՂ

Ոտքի, սրունքի, մէջքի, եւ վերա-պէս մարմնոյ որ եւ իցէ մասին մէջ յօդադու, քամի՜ [Ելլ լոսթիլիլմի] ու-նեցողներ պէտք է գործածեն մեր քով զտուած վանայ Մամսըն (շեախն) որուն օգտակարութիւնը կ'երաշխա-ւօրենք եւ արդէն հազարաւորներու կողմէ փորձուած է:

Նախին կրակին վրայ տաքցնելով փա՜ցնելու է ցաւած աեղը: Ցաւը պնէտանալէն վերջ եախին ինքնի-րէն կը փրթի առանց մարմնոյ վը-րայ վէրք կամ: Նեաք թողնելու: Մէկ նախին կարելի է գործածել 3-4 տարի: Հասը կարծէ 2, 20 ֆր. եւ 3, 20 փոսթի ծախքով միաաեղ: Դիմել Յ. Կ. ԱՄԵՆԻԿԵԱՆԻ Վառնա

ԹԱՏՐՈՆ ՊՕՐԻՍ

Արտաքալ կարգի շքեղ ներկայացում «Վէսէլ» հայ գերս. խմբին առաջնոր-դութեամբ Պ. Ա. Պէնիւանի 1905 օգոս-տոս 2 երեքշաբթի գիշեր ժամը ճիշդ 9 ու կէսին:

Ի նպաստ Պ. Ա. Պէնիւանի

ՕԹԵԼԼՕ

Ողբերգութիւն 5 արար Սոյն Օթէլլօն առաջին անգամ ըլլա-լով պիտի ներկայացուի որուն նիւթը Շէքսպիրի Օթէլլօյէն բոլորովին տար-բիւր է եւ որուն հեղինակն է Ֆրէտէրիք Սուլիէ:

Կարծէ տեսնել եւ քաջալերել նը-պատաստեալը որ ամէն ջանք եւ զոհողութիւն խնայած չէ խաղին նոր փայլ մը տալու համար:

Одговорникъ А. Курбетиявъ печатница П. Глушкова и С.ко-Варка